

Aktuelt

Vestgrønlands Havterner i krise?

Øgruppen Grønne Ejland i den sydlige del af Diskobugten består af fire øer samt en række holme og skær. Øerne er relativt flade og i hovedsagen bevokset med dværgbuskhede. Der er adskillige damme og småsøer, og på to af øerne findes kystlaguner med udbredte mudderflader.

Grønlands største havternekoloni findes på disse øer. Her beskrev Finn Salomonsen efter et besøg i 1946, at lokalbefolkningen kunne høste omkring 100 000 æg årligt. Den samlede ynglebestand skønnede han til 100 000 par, så sandsynligvis husede Grønne Ejland verdens største havternekoloni på dette tidspunkt. Knap 25 år senere blev øerne besøgt af Kaj Kampp m.fl., som løseligt ansløgte bestanden på den vestligste ø Angissat til 10 000 par og formodede, at øernes samlede bestand var ca 2½ gange større. Grønlands Naturinstitut besøgte Grønne Ejland i 1996 og opgjorde bestanden til mellem 5000 og 10 000 ynglende par, mens Grønlands Hjemmestyres Direktorat for Miljø og Natur aflagde et kort besøg i juli 2000, blot for at konstatere, at der ingen terner ynglede det år.

Ternerne i Diskobugten (ligesom andre steder i Vestgrønland) viser altså tegn på kraftig tilbagegang, hvilket har resulteret i, at ægsamling fra 2002 er blevet forbudt (tidligere tilladt indtil 1. juli).

Første detaljerede undersøgelser

I sommeren 2002 undersøgte Danmarks Miljøundersøgelser og Grønlands Naturinstitut Havterne på Grønne Ejland. Det er første gang, at Havternens ynglebiologi er blevet nærmere udforsket i Grønland. Bestanden blev optalt, fødevalget studeret og ungerne vækst fulgt.

Havternens yngleforekomst i arktiske områder fluktuerer, så antallet af ynglende terner kan variere meget fra år til år. Sommeren 2002 var et godt terneår i Diskobugten, og omkring 17 000 par ynglede på Grønne Ejland. Havternens situationen i Diskobugten er måske ikke så kritisk, som tidligere bestandsopgørelser har indikeret.

I velafgrænsede undersøgelsesområder, hvor

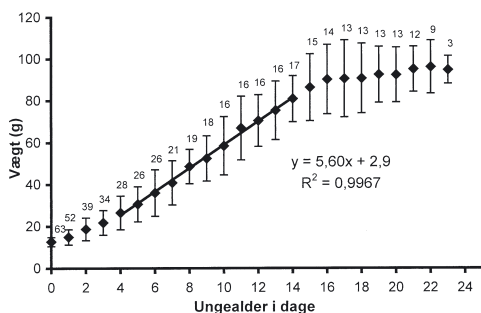

Ungernes vækstrate og antallet af flyvefærdige unger viste sig at være lav, på trods af at der ynglede mange Havterner i Diskobugten i 2002.

alle reder inden for et givet areal var kortlagt, blev kuldene fulgt dagligt. Havternens unger er allerede to dage efter klækningen yderst mobile, og for at kunne følge ungerne skæbne og udføre daglige målinger måtte vi bygge 20 cm høje indhegninger rundt om rederne. Resultaterne fra indhegningerne tydede på, at de voksne terner havde svært ved at finde tilstrækkelig føde til ungerne i 2002, og mindre end 0,5 unge pr par blev flyvefærdige. Ungernes vækstrate på 5,6 g/dag var lav sammenlignet med hvad der er kendt fra andre steder (se figur på næste side).

I en række reder blev æggene indsamlet, efter at den ene af forældrefuglene var blevet farvemærket. På trods af, at der tilsyneladende herskede fødemangel i kolonien, lagde mindst 1/3 af disse par et nyt kuld æg i løbet af en uges tid. Ungerne fra de omlagte kuld så ud til at klare sig ligeså "godt" som ungerne i de umanipulerede reder.

Der foregik stadig ægsamling på øerne på trods af forbuddet. I de første 10 dage (ult. juni) efter vores ankomst så vi ægsamlere næsten dagligt, og der var tydelige tegn på, at ægsamling også havde fundet sted i den forudgående tid.

Den gennemsnitlige vægt af havterneunger på Grønne Ejlund, fra nyklækket til flyvefærdig efter ca 23 dage. Desuden er vist standardafvigelse og antal målte unger. For alderen 4-14 dage, hvor ungerne vokser lineært, er regressionslinjen vist. Dens hældning viser den daglige tilvækst (5,6 g/dag).

Polarræven og ternerne

Ud over ægsamling har eventuel forekomst af polarræv utvivlsomt stor betydning for antallet af ynglende terner og deres fordeling på øerne, selv om de to arter godt kan sameksistere, i hvert fald i en kortere årrække. Der blev konstateret ræve på Angissat i 1979, 1980, 1990, 1996 og 2000, og for-

modentlig har de været på øen stort set hvert år de sidste 20-25 år. Ternerne er nu forsvundet fra Angissat; det skete tilsyneladende kort efter 1982, hvor de sidste gang blev set yngle på øen, men det kan ikke udelukkes, at de af og til har ynglet også i nyere tid. I 2002 var både Angissat og naboøen Innarsuatsiaaq uden terner, men til gengæld var der masser af friske rævespor ved lagunerne på Innarsuatsiaaq. Såfremt rævene bestemmer hvorvidt ternerne kan yngle på øerne, var det tilgængelige areal for ynglende terner i 2002 blevet halveret.

Fremtiden

Den store dødelighed vi så blandt ungerne er bemærkelsesværdig, og det er et åbent spørgsmål, om den også er generel. I givet fald, hvad betyder det for bestandens trivsel? Disse spørgsmål kan kun besvares efter undersøgelser gennem flere sammenhængende år. En anden vigtig opgave vil være at etablere en form for overvågning af de vigtigste ternekolonier i Vestgrønland, i samarbejde med lokale folk.

*Carsten Egevang (egevang@natur.gl),
David Boertmann, Anders Tøttrup*